

Verslagen van 'Worldcafé workshops'

Bijeenkomst Reuring in Salland Donderdagmiddag 10 maart 2022

In het najaar van 2021 zijn 45 interviews gehouden met Sallanders over Salland. De vragen waren: Waar zit de energie in Salland? Waar loopt het vast? Wat moet worden opgepakt? Welke kansen liggen er voor de toekomst van Salland? Uit deze interviews kwamen zeven hoofdthema's naar voren.

Tijdens de 'worldcafé workshops' op de bijeenkomst van 'Reuring in Salland' is door de deelnemers ingezoomd op deze thema's. De deelnemers konden één van deze thema's kiezen. De vragen voor de workshops waren: Wat speelt er nu in Salland met betrekking tot dit thema? Wat is de huidige situatie? Wat is er exact aan de hand?

De workshop bestond uit 3 rondes. Tijdens de eerste ronde probeert de groep zo goed en compleet mogelijk te inventariseren wat er exact aan de hand is rondom het thema. Dit wordt op een groot papier getekend en geschreven. Tijdens de tweede ronde wisselt iedereen van groep. Er komt een 'nieuw groep' bij het thema en deze groep vult aan. In de derde ronde komt de 'oude groep' terug en ze horen wat de reactie en aanvullingen waren van de nieuwe groep. De oude groep maakt daarna hun 'tekening' van het thema compleet. Elke groep had twee 'facilitatoren' die de workshop hebben begeleid en het verslag hebben geschreven.

Dit zijn de thema's

- **Thema 1 Wij Sallanders**
- **Thema 2 Samen voor landbouw en landschap**
- **Thema 3 Voor voorzieningen en wonen biedt creativiteit de oplossing**
- **Thema 4 Onderwijs en werk basis voor leven**
- **Thema 5 Duurzame toekomst in Salland**
- **Thema 6 Rust en reuring in Salland**
- **Thema 7 Gezondheid, welzijn en zorg**

Thema 1 Wij Sallanders

Over de Sallandse cultuur en mentaliteit, het dorpsleven en noaberschap
Heine Knoop en Sharon Müller

Mensen kijken de kat uit de boom. Als je jezelf geeft, kom je er zo tussen. Het is namelijk een verbonden gemeenschap. Meneer zat in een organisatie waarover van alles werd gepraat over Salland. Veel Sallanders doen daaraan mee en dan valt er veel te ontdekken. Bijv. het ontstaan van Salland. Wat het verschil is tussen Salland en Twente. Er is in Salland aandacht voor elkaar en als iemand ziek is, bak je wat of breng je soep. Er wordt echt voor elkaar gezorgd dus de noaberschap is er zeker. Er zijn ook mensen uit het westen die in Salland komen wonen en die vinden de mensen in Salland heel royaal. Zij uiten zich erg naar anderen. Wij denken aan stad en aan land niet alleen aan de stad of een bepaalde gemeente. Wij hebben een gezamenlijke kracht en moeten welkom geven aan mensen van buiten. Open durven te zijn naar anderen en niet naar binnen keren. Het nieuwsgierig zijn naar het onbekende. Durf te vragen. Sallanders bieden een veilig gevoel en er is veel groen tot verbazing waar je ook je rust kan pakken. Er is veel noaberschap en je kunt goed met elkaar opschieten. Er is veel reuring in Salland. Raalte is te groot op dit moment geworden, maar in Heeten bundelen ze de krachten samen om iets moois te bereiken. Het is niet iets unieks maar het is erg waardevol. Blijven openstaan voor nieuwkomers. Wij hebben burens maar geen 1^e en 2^e buur. We hebben 1 buurt. Nieuwe invulling moet er komen. Buren maken is een mooie traditie. Dat je er bent voor elkaar en dat je leuke dingen doet met elkaar en elkaar verwelkomt.

Wat kunnen we als burgers meer doen in Salland? Wat hebben we niet, waar zitten de gaten?

"Ik denk dat we heel gelukkig moeten zijn. Ik mis helemaal niks. Ik denk dat de zorg en het onderwijs goed geregeld is. De meest grotere dorpen hebben nog voorzieningen. Meer ruimte voor huizen maken, de keuze is best beperkt. Vooral voor starters is dit een probleem waaraan moet worden gewerkt."

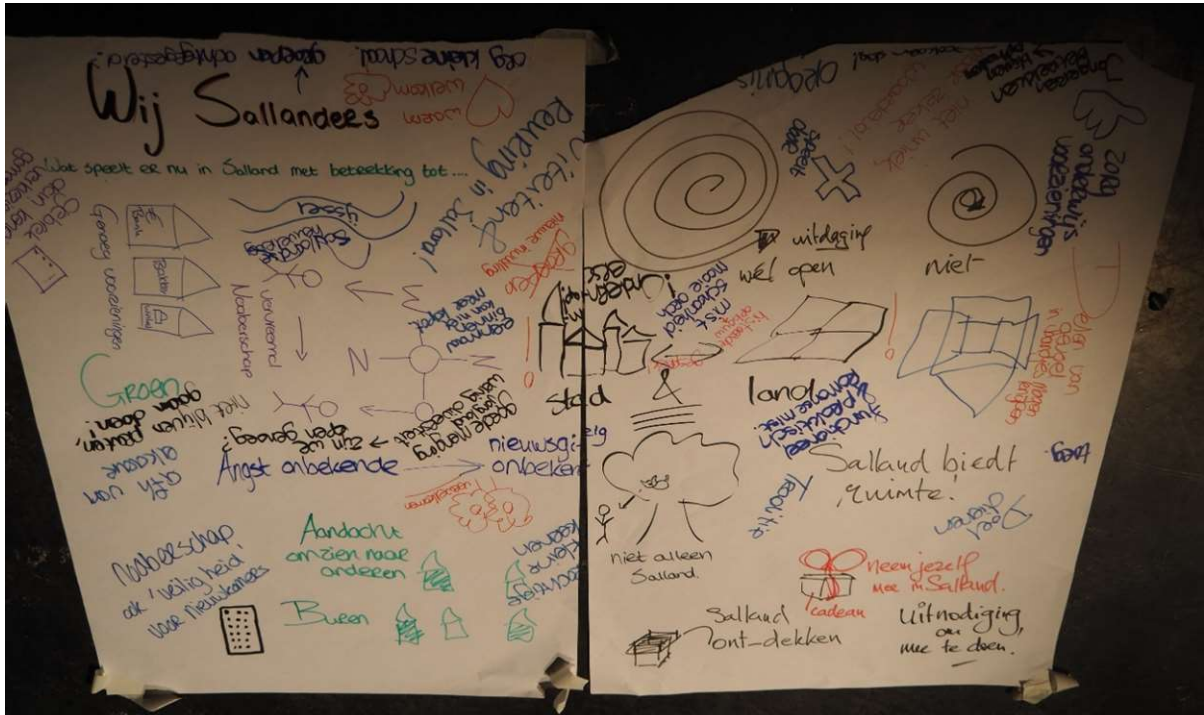
Stad, land en dorp liggen dichtbij elkaar en dat vind ik het meest bijzonder. Het grenst mooi aan de IJssel. Sallanders bemoeien zich minder met elkaar en er is een enorme organisatiekracht wat wij met elkaar opbouwen. Prachtige kleine kernen in Salland. In bepaalde kernen wordt schoonheid gemist (Broekland een Lutteberg). Er zou mooiere architectuur in de kernen kunnen worden neergezet. Sallanders zijn functioneel en praktisch, maar mogen wel wat romantischer worden. Sommige kernen zijn best kaal en dat is zonde. Protestant en katholieken spelen wel een rol in Salland. Je merkt het wel met bijv. uitgaan. Er is een goede menging van stad, dorp en veel witte mensen. Er is weinig diversiteit. Er is een groep arme mensen of die nooit op vakantie kunnen. Je moet kijken naar de vraag tussen burger en boeren.

Andere groep

Dialect kan soms afstand creëren en dat is best fijn. Als voorbeeld: Ik hou van je komt bijv. te dichtbij dus zeg je snel wat zweverigs in dialect, zodat het niet te dichtbij komt. Als je eenmaal binnen bent, kun je niet meer kapot. Je moet ook wat praktisch zijn. Er wordt naar het doel gekeken en niet naar de weg. Je moet altijd een drempel over, omdat het onbekend is. Jongeren willen er graag bij horen en moesten altijd de fiets pakken, maar door sociale media is ons netwerk erg uitgebreid. Je moet ze aanspreken in de cultuur die zij hebben. Geen alcohol voorlichting voor de klas maar in de vriendengroep. Via de telefoon kun je veel meer mensen krijgen en meer kennis op doen. De wereld zit in je broekzak. Zo kan je mensen betrekken. Jongeren voelen zich wel sneller thuis omdat Sallanders wel snel mensen accepteren of het gesprek opzoeken.

De politieke drempel op het platteland ligt erg hoog. Er is niet eens een kieswijzer en daarom kiezen mensen maar op bekende personen. Er wordt niet meer inhoudelijk gekeken. Heel veel mensen

stemmen niet meer, want mensen weten niet wat de gemeente doet of beslist. Dit kan komen door kennisgebrek. In de gemeente wordt er heel veel gepraat maar Sallanders zijn juist van wat zeggen en doen. Niet erom heen draaien. Hiervoor moet je jongeren betrekken denk aan een jongerenraad. Er moeten bijeenkomsten of vergaderingen worden gehouden, zodat ieder genoeg kennis heeft om te stemmen op de juiste partij.

Thema 2 Samen voor landbouw en landschap

Over landbouw, landschap, boeren en burgers

Claudia Hopman en Niels Middelkamp

Groep 1

De wens van deze groep is een betere verbinding binnen het hele gebied van Salland, overbrugging van de kloof tussen Deventer en Zwolle ten opzichte van het "achterland", buitengebied en kernen. Het is van belang dat we over grenzen heen kijken. En ook dat er meer begrip en verbinding is tussen burgers en het platteland. Er zijn ten slotte meer raakvlakken dan dat we verschillen hebben.

We hebben te maken met een terugloop van de biodiversiteit. Er zijn verschillende versnipperde initiatieven om deze biodiversiteit te verbeteren. Er is nog veel te doen en tussen deze initiatieven is nog onvoldoende of geen samenhang.

Het is ook van belang je te realiseren dat deze situatie zo is afhankelijk vanuit welk perspectief je kijkt. Anderen zien wel de samenhang en landschap kan de benodigde samenhang bieden. De volgende stap is daarom dat er meer regie wordt gepakt. Verschillende partijen zullen we bij elkaar moeten brengen omdat er dan wel iets gebeurt wat. Het is ook van belang dat je kijkt naar jouw eigen intrinsieke motivatie, wat wil je zelf en waarom, om nieuwe ontwikkelingen neer te zetten die ook toekomstig of duurzaam besteding zijn.

Het is van belang dat we de boeren helpen met afschalen en tegelijk een goed perspectief kunnen bieden. Door verschillende factoren kan de boer soms niet meer terug afschalen anders gaat hij minder verdienen. Het geheel is moeilijk te overzien omdat er kennis is en nodig is die soms te gespecialiseerd is.

Het wordt tijd dat er slagen worden gemaakt. Er is geen tijd meer om 17 miljoen mensen stap voor stap mee te nemen in deze verandering. Alle meningen maken het heel moeilijk om een plan te maken. De provincie moet nu de regie nemen en de leiding nemen. Er zijn te veel actoren en tegelijk is het proces wel al gestart. Van onderaf komen er plannen en het is van belang dat er wordt geluisterd naar deze mensen van onderaf. Er moet een regisseur komen bijvoorbeeld om stikstof te beheersen en het verdienmodel tussen agrariër en natuur te vormen. Er wordt door het rijk veel over de schutting gegooid naar de provincie en de gemeenten. De vraag is wie gaat de regierol nemen? Als er geen koers komt vanuit het rijk dan kunnen we van onderaf de regierol op ons gaan nemen. Dan moeten we en het gebied landschap en landbouw ook de ruimte krijgen en niet een jaar later weer veranderen. De groep geeft aan graag de regierol te willen gaan nemen.

Uiteindelijk hebben we met elkaar dit probleem zelf gecreëerd. Door de banken en de industrie hebben we het laten gebeuren en zullen we nu moeten erkennen dat er iets moet worden gedaan.

Hiervoor is onze eigen intrinsieke motivatie van belang en onze eigen gedachte en visie.

Salland Deal is een voorbeeld en waardevol. Dat is een vorm van samenwerking met draagvlak en daar ligt ook een regierol. Het is een netwerkorganisatie van de gemeente, LTO, waterschap en nog meer partijen. De vraag is hoe behoud je continuïteit? Als Salland Deal kunnen we voorstellen neerleggen bij de provincie, bij het rijk of bij Europa waar iets mee gedaan kan worden. Zo kunnen we zelf de nodige continuïteit creëren.

Salland Loont is gericht op hetzelfde gebied met een zelfde doel. Salland Loont richt zich bijvoorbeeld op weidevogels of hoge bomen. Samen bereik je dan resultaten. Mensen van buiten Salland krijgen dan inzicht in wat er gebeurt. De samenwerking is dan gericht op het proces en op de inhoud.

We zien dat 40% van landbouw-en-landschap via boeren uit productie komt en 60% uit natuur en andere dingen. Het is dus van belang om te kijken naar de agenda van de anderen (60%).

Groep 2

De combinatie van de natuur en het verbouwen zelf is belangrijk. Er zijn goede voorbeelden en het is van belang dat we meer vertellen over deze voorbeelden zodat het concreet wordt voor andere mensen. We moeten met ons ideeën van het gebied vertrekken en samen met de boeren een boodschap vertellen en met één mond spreken. Burgers moeten ook betrokken worden en inspraak krijgen.

De "burger" is wat anders dan de consument. Eigenlijk zijn we allemaal ook consument. Boeren moeten een eerlijke prijs krijgen voor hun producten. Het doel is de voedselvoorziening en met de nieuwe werkwijze gaan we bijdragen bij aan de voedselvoorziening voor de wereld.

We missen nu een lange termijn visie, er is wel beleid maar dat verandert constant. Verder is het van belang dat de veranderingen in het beleid meer transparant mogen zijn. We zouden graag minder handhaving zien en meer vertrouwen. Het is bijvoorbeeld niet heel fijn dat er nu handhaving is op het gif-beleid. De gewenste verandering is van minder handhaving naar meer vertrouwen. Echter zullen we dat vertrouwen ook moeten verdienen. We moeten ook kijken naar onszelf. We moeten onszelf kunnen vertrouwen en ook elkaar. Daar begint de verandering.

Het beginnen van anders denken gaat niet alleen over de voedselvoorziening maar ook over welzijn en de gezondheid van mensen. Als we dat er bij gaan betrekken dan krijgt dit onderwerp Landbouw-en-Landschap een grotere functie.

Het is tot slot ook van belang om ons te realiseren dat er een grote druk ligt op de individuele boer. Die druk wordt steeds groter en zal te veel druk kunnen zijn of worden. Dat willen we voorkomen.

Groep 1 komt terug

Handhaving is de laatste mogelijkheid en vóór dat handhaving aan de orde is zijn er nog andere trajecten te volgen.

De burger ziet wel dat het moet veranderen maar is tegelijkertijd nog niet bereid om structureel de duurdere producten te kopen. Dat is een probleem.

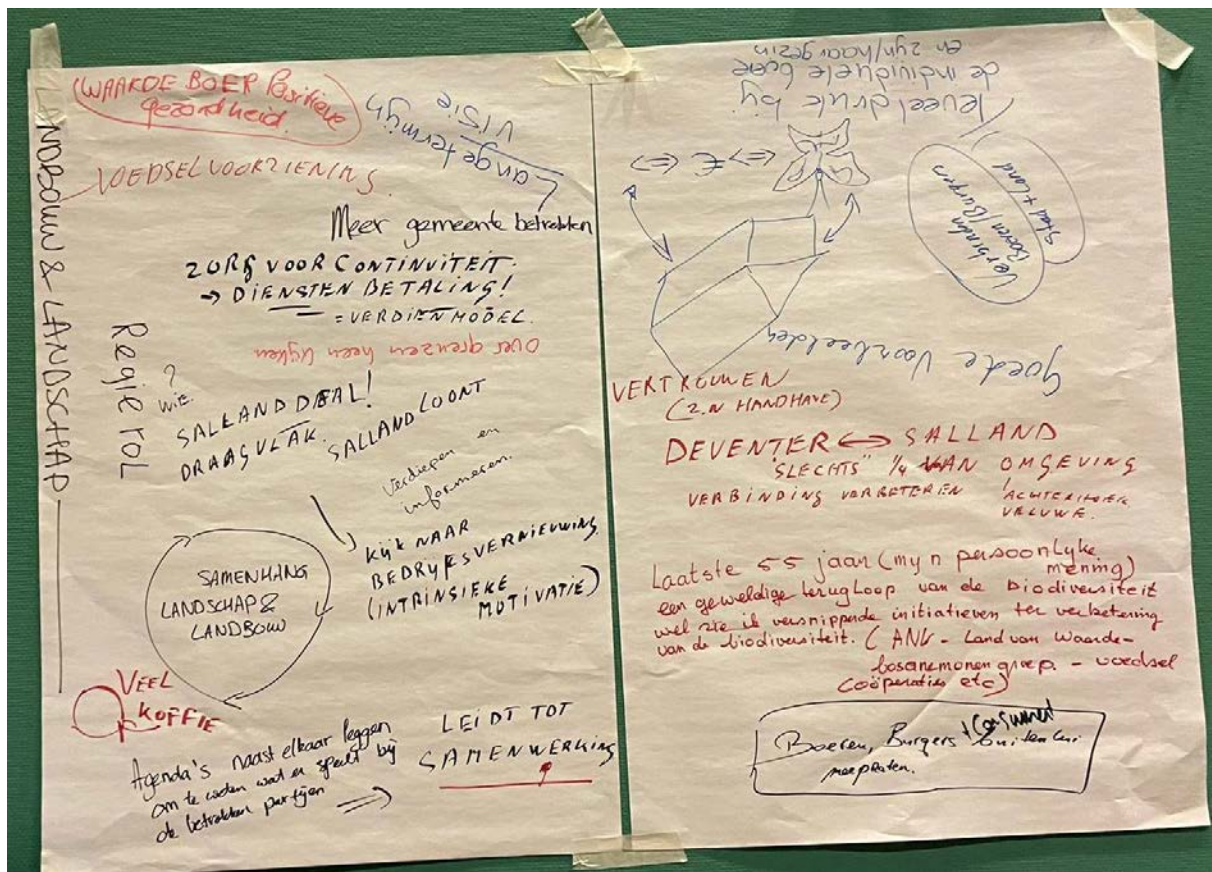
Veur mekare en met mekare

We zouden meer moeten doen met de typische uitspraak van Salland: Veur mekare en met mekare.

We willen in Salland de regie gaan pakken en starten met onze visie voordat er beleid vanuit het rijk of de provincie op ons af komt.

Het is van belang dat we met de verschillende partijen onze agenda's en belangen naast elkaar gaan leggen om van elkaar beter te begrijpen wat er voor iedereen zoals speelt. Het wordt dus tijd om veel koffie te gaan drinken.

Het is ook van belang om alle initiatieven die al genomen zijn en nu min of meer versnipperd naast elkaar bestaan, te gaan clusteren. We moeten meer samen werken en meer met elkaar communiceren. De rol van Salland Deal kan een paraplu functie hebben waar verschillende versnipperde initiatieven onder vallen.

Thema 3 Voor voorzieningen en wonen biedt creativiteit de oplossing

Over voorzieningen, woningbouw en zorg
Babke Roeterdink en Stan Herder

Ruige gedeelte:

4 mensen, ze willen 2 uit huis. (tieners)

Regelgeving zit in de weg van woning krijgen.

Er moet beter openbaar vervoer komen.

Waarde voorzieningen is hoog onder de dorpelingen. Dit is volgens hen niet te meten in kosten.

Later willen jongeren terug naar hun geboortestreek. Kan dus niet vanwege woningtekort.

Ouderenwoningen zijn nergens te vinden.

Men wil integratie tussen ouderen, jongeren en gezinnen.

Heel veel vooroordelen zijn aanwezig als we denken over woningen. Ook wel genoemd als traditioneel denken.

Onze eigen dit, onze eigen dat, met wie wil je zijn?

Wat betreft sportclubs, en voorzieningen. Wint identiteit of functie. Liever twee kleine muziekscholen in aparte dorpen (identiteit), of één volle muziekschool voor beide dorpen (functie). Nu zijn er twee kleine muziekscholen die zich de rug toe keren. Heel dom.

Gelegenheid van allianties:

Iedereen wil wel vrijwilligerswerk doen maar niet altijd vastzitten aan een contract. De huidige manier van besturen past gewoon niet meer.

Jongeren noemen vrijwilligerswerk geen vrijwilligerswerk maar 'hulp' of gewoon helpen. Dat is mooi.

Men is bang voor toekomstige leegkomst in Salland.

Wat betreft woningbouw, zorg ervoor dat inwoners voorrang krijgen bij het kopen van woningen.

Iedereen bij langs vragen: Wat is het belangrijkste punt?

Leefbaarheid het belangrijkste

Bij bouwen van nieuwe woningen wordt gekeken naar behoefte.

Behoud voorzieningen en OV. Supermarkt, Sport. Niet alleen traditionele vormen van sport.

Combinatie van voorzieningen en zorg in alle kernen.

Goede doorstroming in woningen.

Ontmoeting en reuring. Koesteren en behouden.

Alles hangt met elkaar samen. Woningen-voorzieningen-werk.

Creatiever kijken naar woningbouw bewoners zelf ook creativiteit nadenken.

Bepaalde leeftijdsgroepen missen in de zaal. – Jongeren waren niet aanwezig, terwijl dit hen ook aangaat.

Laagdrempelige vormen van hulp mist: bepaalde vragen kunnen gevoelig zijn en mensen zijn wellicht te schuw om om hulp te vragen. 'Sallanders lossen het toch wel zelf op'

Je valt in met wat je kent. Hoe komen we hier buiten?

Geen geloof meer in de overheid. Deze mensen stemmen toch niet meer. Dus deze mensen hebben geen stem hierop.

Reacties wisselgroep:

De regie mist we komen van onder op als Sallander. Dat vinden we mooi. Maar als we aan de 'top' komen dan valt het uit elkaar omdat er regie mist. Er is een gebrek aan creativiteit en een 'vuist'.

Sallanders zijn doeners. We helpen elkaar bij het bouwen van allerlei dingen.

Keten tellen volgens de overheid niet als maatschappelijke plekken, terwijl dit een groot deel is van de Sallandse cultuur.

Iedereen heeft het altijd over een betaalbare woning, maar hoeveel kost dit precies? Wat is de definitie van de 'betaalbare woning'.

De regie over de woningen mist.

In kleine dorpen is er een beperkt aanbod diverse sport.

Opgekochte woningen worden woningen. Deze woningen worden helaas verkocht aan westerlingen met veel geld i.p.v. studenten.

Terugkomst groep 3 (originele groep)

Wie neemt de regie waar we naar vragen?

Heel veel kinderen geven op. Er is niks meer te vinden in Salland dus ik kan niet meer terug naar m'n geboortestreek.

Hoofdpunten gesprekken. Besproken en goedgekeurd door de groep:

Mismatch tussen de behoefte en aanbod woningen.

Er wordt tegenwoordig alleen maar gekeken naar euro's en niet naar behoefte of behoud. De Sallander wordt uit zijn eigen buurt gekocht en jongeren-ouderen woningen worden niet of amper gemaakt.

Zorgen voor goede en passende voorzieningen.

Spreek voor zichzelf. Daarnaast is passend en beschikbaar OV enorm belangrijk. We worden afhankelijk van de auto.

Gebrek aan creativiteit en nieuwe concepten (sport)

Het is niet de bedoeling dat alleen de traditionele sporten aangeboden worden in dorpskernen. Ze willen niet alleen een voetbalveld. Kickboksen, motorcross etc. Maak sportcomplexen waar iedereen terecht kan.

Gefragmenteerd voorzieningen aanbod.

Men wil niet 3 dorpen en 2 steden bij langs. Dit moet in de eigen dorpskern zorgen. Dat is ook belangrijk voor reuring en ontmoeting.

Zitten we te veel in het nu te denken?

Vrijwilligers willen graag helpen maar willen zich niet inschrijven voor een 4 jaar contract.

Thema 4 Onderwijs en werk basis voor leven

Over werkgelegenheid, arbeidsmarkt en onderwijs

Monique van Schagen en Birgitte Keijzer

Er is een kloof tussen onderwijs en bedrijven.

Er is leegloop van jongeren uit Salland

Onderwijs

- Is naar binnen gekeerd
- Gaat gebukt onder de zware druk van inspectie'
- Kijkt naar wat je niet kan in plaats van wat je wel kan. (goede cijfers beter benutten).
- Wat doet een kind in een vak waar hij eigenlijk niet thuis hoort/niets aan vindt en niets mee kan. Dit werkt beperkend op het kind in de samenleving. Je bent zo goed als je slechtste vak!
- Praktijkonderwijs en speciaal onderwijs daar is het goede voorbeeld te vinden. Gericht op het individu. Kijken naar mogelijkheden van het kind.
- Er zijn grote verschillen tussen de middelbare scholen. Carmel collega Raalte toch wel monopolist ook wat betreft profielkeuze. Schoolgebonden kwaliteitsverschil.
- Jongeren weten niet wat ze willen. Geen zicht op wat er kan. Er is te veel aanbod in het onderwijs na de middelbare school. Maakt studiekeuze heel moeilijk. Vakkenpakketten/profielkeuze kloppen niet met wat je wil en kan. Soms klopt het gekozen pakket helemaal niet met wat je daarna wil. Met als gevolg dat je vakken moet bijhalen. En soms wordt dat ook weer niet geaccepteerd waar je naar toe wil (uni/hbo). Kies je met je hoofd of met je hart of met een combinatie daarvan. Iedereen heeft een talent. Het systeem zit vast in een stramien. Binnen de gebaande paden gaat het goed daarbuiten helemaal niet.

Bedrijfsleven

Het bedrijfsleven zoekt mensen in de arbeidsmarkt. Maar:

- Ze zijn als een dichte doos. Niet te benaderen.
- Hebben eigen opleiding geen aansluiting bij onderwijs.
- Er is te weinig promotie van bedrijven. (zijn jongeren er al wel mee bezig??)
- Bedrijven moeten meer samenwerken.

Combinatie onderwijs en arbeidsmarkt

- Tussen 0-18 heb je nog weinig gezien. Richting einde middelbare school. Hoe kan ik mij oriënteren richting studie en arbeidsmarkt.
(Voorbeeld uit de groep: als je VWO hebt gedaan 'behoor' je te gaan studeren op kamers te gaan. Terwijl je misschien liever iets creatiefs met je handen wil gaan doen!)
- Heb je een beperking/rugzakje dan heb je een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Bedrijfsleven zegt kost veel tijd en is moeilijk deze werknemers in dienst te hebben.
- Aanbod onderwijs (arbeidsmarkt) en vraag ondernemers vinden elkaar niet. Jongeren weten niet wat ze willen en het leeft niet bij de jeugd dat er in eigen regio wat te halen is. Te weinig bedrijven worden gezien.
- Bedrijven moeten zich meer verenigen en samenwerken.
- Werk is geen drijfveer van Sallandse jongeren om terug te keren naar de streek. Wel veilig wonen voor de kinderen, scholing etc.
- Onderwijs en overheid zijn trage slakken. Bedrijfsleven is de snelle raceauto. Breng bedrijfsleven naar het onderwijs.
- Mensen uit de zorg/welzijn en onderwijs hebben geen idee wat voor bedrijven er zijn.

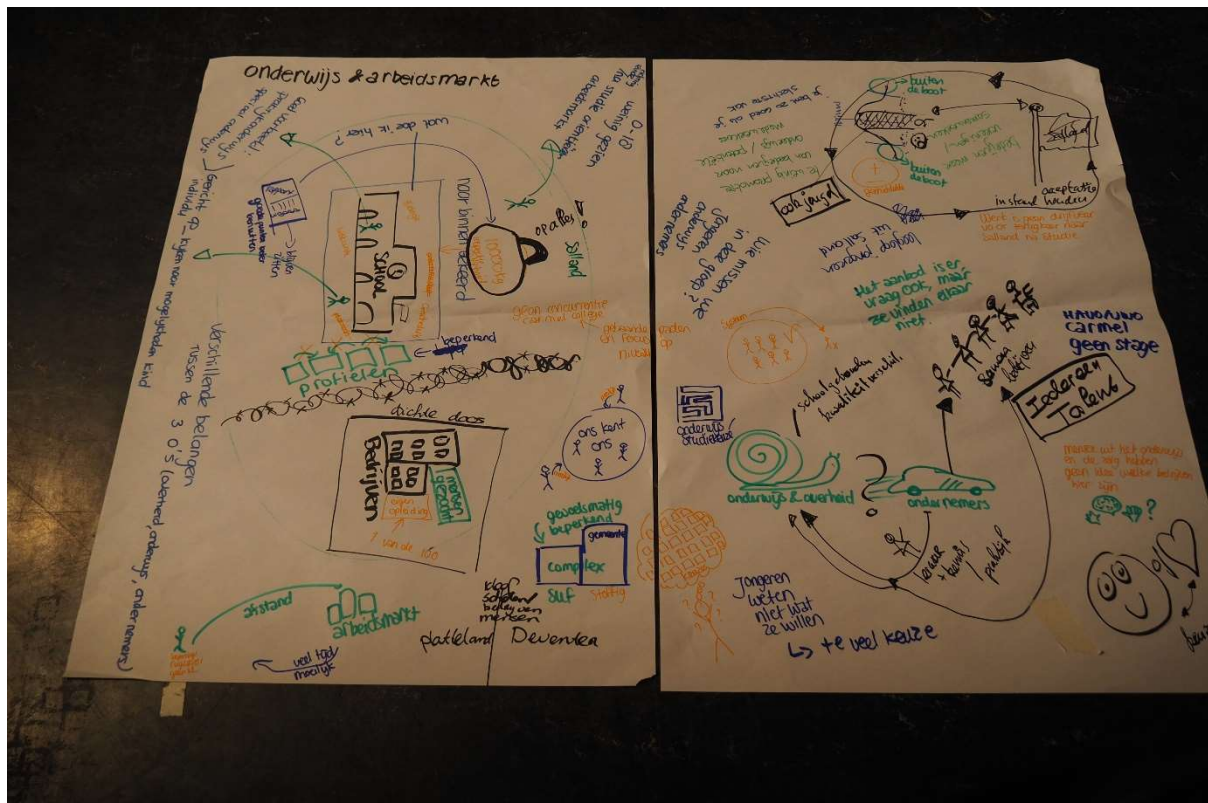
Algemeen:

- Er zijn verschillende belangen tussen Onderwijs, Overheden en Ondernemers
- Er is een kloof tussen platteland en Deventer wat betreft scholen, bedrijven, mensen.
- Gemeenten worden als gevoelsmatig beperkend gezien als complex, suf en stoffig.

Over Salland en Sallanders

Belangrijkste conclusie van de flap:

- Jongeren trekken weg voor "reuring" elders voor carrière.
- In Salland/het dorp is het ons kent ons als een soort bubbel en het is moeilijk om er binnen te komen.
- In Salland is "gemiddeld" heel mooi. Als je buiten het gemiddelde valt hoor je er al snel niet meer bij. Voorbeeld als je als kind niet voetbalt, gaat een verjaardagsfeestje van je klasgenootje als snel aan je voorbij. Buiten het "gemiddelde" val je al snel buiten de boot. Je hoort er dan niet bij. Dit geldt zowel voor "eigen" Sallanders als mensen van buiten Salland en helemaal van buiten Nederland. Bij de jeugd speelt dit dus ook nog. Het is een vicieuze cirkel in Salland. Het wordt aangeleerd! Wij staan moeilijk open voor anderen. Dit verschilt soms heel erg per dorp. Deventer vormt daarin toch weer een ander beeld. Je bent anders dan de ander (zit niet op voetbal of handbal) en om er toch bij te horen moet je jezelf bewijzen. Dit blijft vanaf de basisschool. We zien dat er buitenbeentjes zijn en als we er wat van zeggen dan wordt jij ook het buitenbeentje. Behoudend dus. Dit maakt dat je niet open staat. Je kunt dingen ontvangen maar bent daarin heel begrensd. Jongeren van de 3^e generatie met een aparte achternaam hebben het nog steeds moeilijk. (Ik ben een Nederlandse turk" moeten ze dan zeggen). Kloof tussen allochtonen accepteren ook in bedrijven. "Als je maar bent zoals wij zijn!"
- Sallanders komen niet terug naar Salland voor werk maar voor de kinderen (onderwijs, sport veiligheid en rust en omgeving).

Thema 5 Duurzame toekomst in Salland

Over landschap en ruimte in het kader van klimaat, duurzaamheid, biodiversiteit en energie

Mireille Groot Koerkamp en Shivane Lohuis

Groep 1

Wat is er nu aan de hand in Salland?

- De trein van Zwolle naar Raalte is een duurzame verbinding, je hoeft niet per se met de auto. Je kan beter het spoor verdubbelen dan de N35 verbreden. Zou een verbinding tussen Deventer en Raalte nog een oplossing zijn om meer mensen gebruik te laten maken van het openbaar vervoer → gaat wel ten koste van de natuur.
- Zonnepanelen worden steeds meer in de wei geplaatst → ziet er niet uit! Bederft het landschap. Ze moeten maar op daken en op parkeerplaatsen worden geplaatst. → opmerking: veel daken zijn niet geschikt.

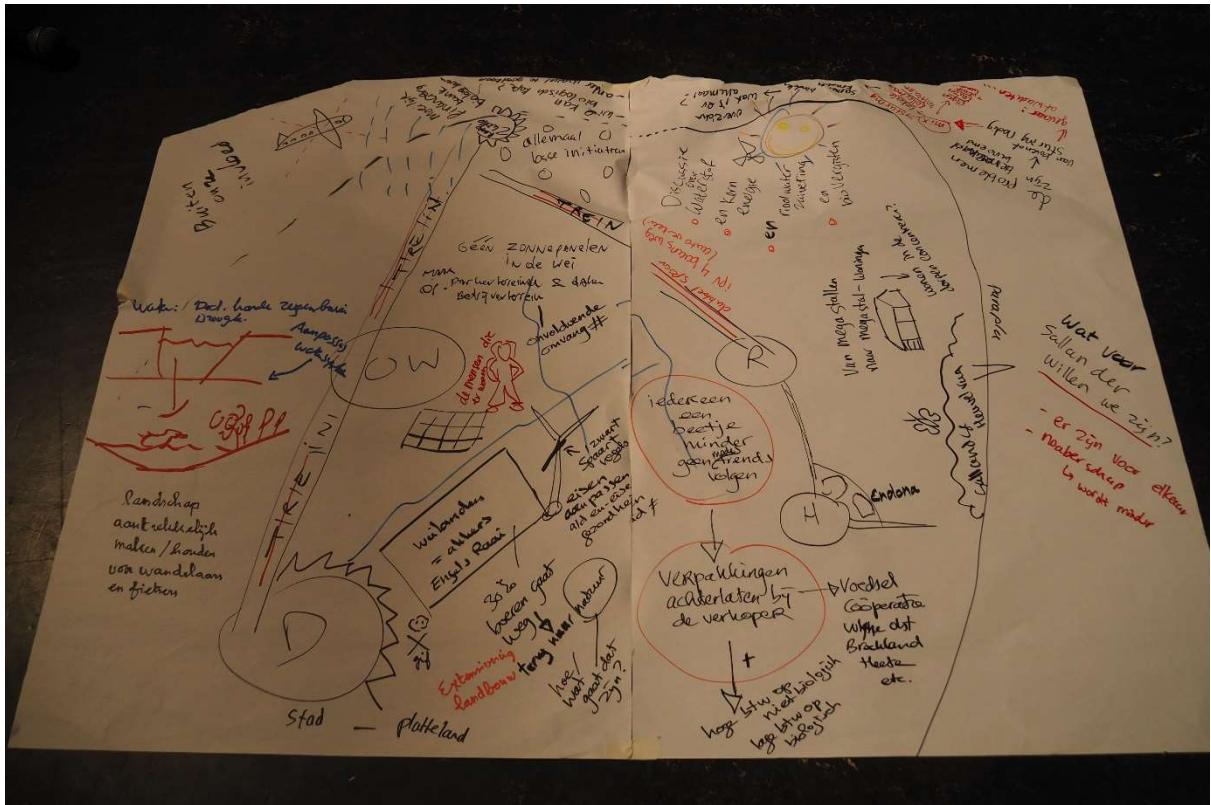
Anderen geven aan dat er soms kleine stukje weiland over zijn waar een boer niets mee kan, dat zou misschien wel een optie zijn voor zonnepanelen. Dat wordt nu ook al gedaan in Heeten.

Opmerking die wordt gegeven → alle zonnepanelen samen zijn te weinig om de doelstellingen te halen. Dus er moet sowieso nog iets gebeuren.

- Willen we dan liever windmolens?
Veel voors en tegens, gezondheidsproblemen. De normen die zijn vastgesteld, zijn zo gemaakt zodat er windmolens geplaatst kunnen worden.
Misschien kijken naar kleine windmolens.
- Moet de mentaliteit niet veranderen → moeten we misschien gewoon stoppen met vliegen? Het energieverbruik moet in ieder geval terug gedwongen worden. Minder verkeer, minder treinen, minder consumptie
- We moeten allemaal minder plastic gebruiken, meer lokale initiatieven omarmen. Elkaar op de hoogte brengen van bijv. voedselcoöperaties.
- Wat zouden oplossingen kunnen zijn: waterstof, kerncentrales, vergisten. Daar is discussie over
- De diversiteit is eigenlijk weg in de weilanden. Het is allemaal gras geworden. Het was eerder veel diverser, dat moet terug komen.
- 30% van de boerderijen zullen weg moeten en het land teruggeven aan de natuur.
- We moeten ook kijken naar de hoeveelheid regen die er valt en de droogte. De IJssel is erg belangrijk. Meer aandacht voor natuurlijke oevers.
- Het landschap is nu niet aantrekkelijk genoeg om te gaan wandelen, daar moeten we mee bezig.

Groep 2

- We hebben het veel over dingen en zaken gehad, maar te weinig rekening gehouden met de Sallanders. De mensen toevoegen. Wat willen zijn? → het noaberschap is belangrijk
- Er is sturing nodig om al deze opgaven aan te pakken. Vooral een mix is belangrijk.
 - Sturing van bovenaf. Sommige dingen moeten van bovenaf worden geregeld. Maar als je alleen wacht op 'van bovenaf' dan neem je zelf geen verantwoordelijkheid.
 - Buurt initiatieven. Lokale initiatieven in buurten en dorpen. Zoals energie coöperatie. We kunnen door de buurtinitiatieven leren van elkaar.
 - Eigen keuzes, zelf verantwoordelijkheid nemen. Bijvoorbeeld wel of niet op vliegvakantie? Koop je een benzine, diesel of elektrische auto?
- Belangrijk stuk natuur vergeten → De Sallandse Heuvelrug.
- Ook de steden Zwolle en Deventer toevoegen

Thema 6 Rust en reuring in Salland

Over recreatie, toerisme, kunst en cultuur, mooi landschap

Annemiek Haven en Sem IJssenagger

Eerste groep

N35

N35 geeft veel reuring → ook belang voor Raalte. Doorstroomweg wordt snelweg. Hoe krijg je wandel en fietspaden erover heen? Ook als je met de bus gaat, kun je niet goed oversteken. Constatie algemeen is dat het geen veilige weg (langs). Voor de economie is het prachtig maar voor de landschap en de veiligheid is 't niet goed. Veewagens moeten via parallelweg naar N35 waar ook fietsers langs gaan, daardoor komt er een gevaarlijke situatie.

Kanaal

Kanaal ligt er maar gewoon, geen scheepvaart of toerisme. Woonbestemming? Recreatieve vaart. Aan het kanaal grenzen weilanden waar nu niks mee wordt gedaan. Dit is een kans om hier ontwikkeling aan te geven.

IJssel

IJssel is een kans, uiterwaarden en bos. Tussen twee nationale parken Veluwe en Sallandse heuvelrug beiden trekken veel mensen en zijn in trek. 2 Hanzesteden → balkons van de IJssel. Op sommige plekken m.u.v. stad Deventer kan nauwelijks bij de IJssel komen. Bij de Loswal (O/W) komen campers → uitzicht wordt verpest. Er liggen kansen maar die worden niet goed en/of voldoende benut. Vaak is er industrie langs water te vinden maar juist niet bij de IJssel, kracht. Bij de Natuurderij word je er als wandelaar soms afgejaagd. Landeigenaren willen niet meewerken. Mensen kunnen er niet verder langs de IJssel lopen en je moet er omheen. Loopt vast bij marketing en ontwikkeling, iedereen heeft er iets over te zeggen, sprake van veel verschillende belangen. Alles langs de IJssel is Natura 2000 gebied. Gemeenten willen wel meewerken. Met andere instanties is dat lastig.

Het elastiekje

Voor het ontwikkelen van een appelboomgaard wil de initiatiefnemer een subsidie → Wil graag aan de slag maar moet wachten op de bureaucratische rompslomp die er mee gemoeid is. Namelijk plan maken, goedkeuring. Dit duurt te lang en dan geen zin meer om er aan te beginnen. Het elastiekje (/ initiatief dient zich aan) rekt zich uit = actief. Maar door bureaucratie springt het elastiekje (de energie van de initiatiefnemer) weer terug

Minicamping → heel veel geregeld... Lang traject van idee naar realisatie. Met participatie op verschillende vlieghoogtes zitten. Ervaring is het elastiekje:

- Je wordt tegengehouden als je plannen wilt maken;
- Je wordt weggeslingerd.

Toeschouwers

Vragen van toeschouwers worden niet beantwoord → mensen van de gemeente hebben geen tijd, of vinden het irritant. Soms hebben toeschouwers ook nieuwe ideeën, die worden niet altijd gehoord

Gemeente

Waar is de gemeente goed in? Het antwoord daarvan moet zijn dat ze ook uitvoeren. Begeleid de mensen / initiatief. Wat past binnen de 'gedachtes' van het dorp. Kracht opzoeken van een dorp → plan maken. Kracht en kenmerk

Samenwerking

Een bedrijf houdt rekening wat het beste is voor het bedrijf. Vertaald naar deze bijeenkomst wordt de strategie en visie vanuit de drie gemeenten (Deventer, Olst-Wijhe, Raalte) gemist. Wat willen zij? Voor Salland marketing zijn er plannen → 4 jaar

Ook door studies word het marketingplan gemaakt. Waar steken we op in, waar niet? Met ondernemers en organisaties. Maken we meerjarenplannen. Dit van bovenaf doen gaat fout, van onderaf vanuit de inwoner/bedrijven/ondernemers gaat het goed. Gemeente in faciliterende stad Deventer; leisure

- Olst en Wijhe: rust → IJssel linie
- Raalte: evenementen gemeente

Gemeente moet duidelijk visie uitbrengen met kaders

Wat doet de kracht van Salland voor Salland? Welke organisaties? Gebied van de drie gemeenten

Wat zijn kansen en bedreigingen? Iedereen wil bouwen → we willen mensen behouden in het dorp en de gemeente verdient 1000 euro per huis.

Bedrijven terreinen zijn bijna uitverkocht → moet misschien ook wat mee gedaan worden.

Waar is reuring?

Reuring gebieden:

- N35

Minder reuring:

- IJssel
- Kanaal

Maatwerk voor kijken per gebied/dorp waar je reuring wilt hebben en waar niet. We willen beiden, rust en reuring. Kleine reuring → geen grote camping en zo. Maar wat betekent reuring voor een ieder?

Reuring: iets wat er gebeurt, wat is niet te definiëren. Dit ook (werkconferentie), in kantines van sportverenigingen. Reuring hoeft je niet te vertalen in meer toeristen, kan ook voor de lokale bewoners. Balans tussen rust en reuring is lastig maar willen we wel. Alleen is dan de vraag tot hoe ver. Is er nu een goede balans? Sommige vinden wel. Sommige dingen moeten aantrekkelijker worden. Laden met cultuur, educatie en nog andere dingen. Geef iedereen wat ie wil.

Verschil tussen gemeentes? Als inwoner is reuring ook wel leuk → theehuis, plattelandswinkel, boerderijkamers

Vervelend om te recreatief individueel te fietsen met alle die grote groepen fietsers (wielrenners o.a.). Fietspaden verbreden → fietsen word makkelijker en veiliger. Mensen moeten ook geactiveerd worden om te gaan bewegen.

Tweede groep

Passende reuring

Streeksommering komt

Langs een drukke weg ook een drukke lawaaierige reuring toelaten. Bijvoorbeeld windmolens langs drukke wegen. Koppel lawaai aan lawaai en rust aan rust. Gebeurt nu al beetje, maar niet goed genoeg. Kan nog wel meer reuring komen, maar wel passende reuring. Reuring past nu wel goed. Wel weten wat je hebt.

Sociale infrastructuur is best goed. Veel wat wel in orde is op goed schaalniveau → maakt Salland aantrekkelijk. Geen grootschalige ingrepen → Verniel je dit
Tiny houses, erf gebruiken voor recreatie is goed.

Niet goed: bij IJssel, camping het Haasje caravans op een rij, plaats ze dan op een andere manier.
Bij Olst een fabriek, een onding, maar hij blijft er wel gewoon staan want hij doet het nog steeds goed.

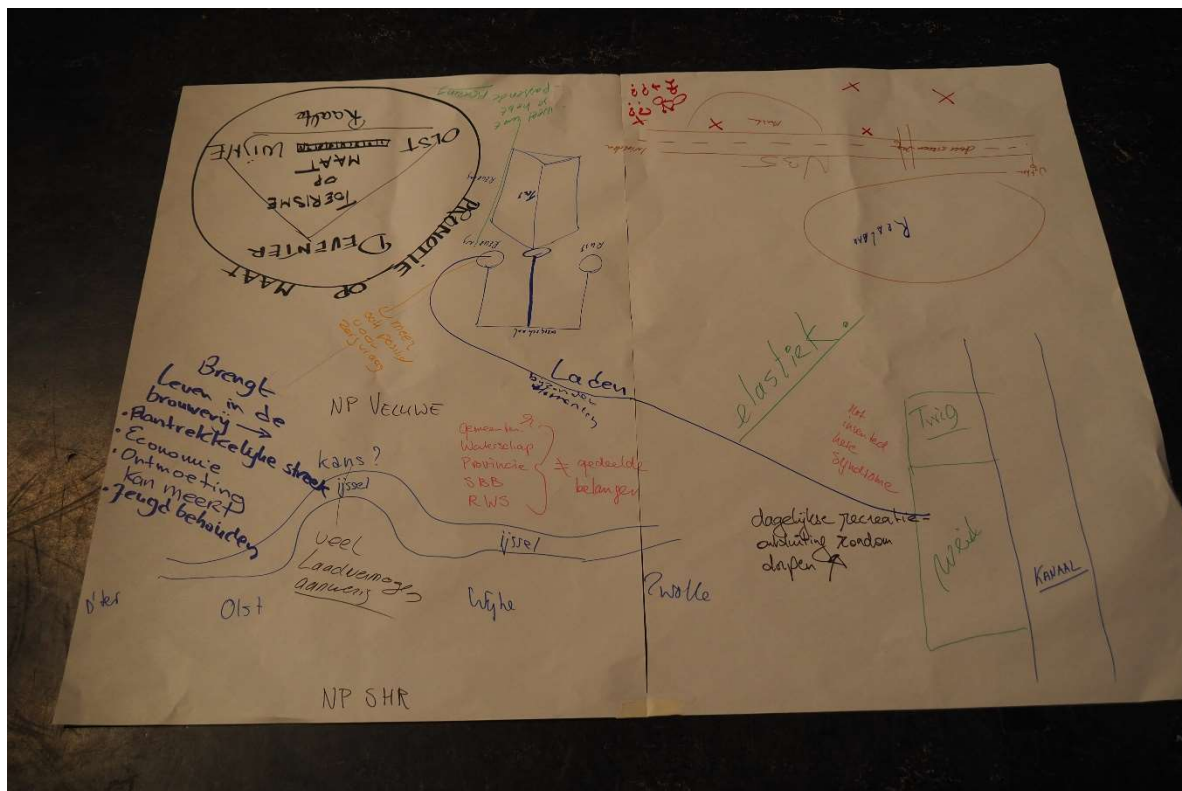
Iets aanbieden dat past bij de mensen die je aantrekt. Passende reuring.

Olst- Wijhe doet het goed. Geven gelegenheid nieuwe typen woningen wijken → ontwikkelend duurzaam bouwen. Toegang tot IJssel beter maken, maar niet overal. De natuur moet ook bewaard blijven. Voor de bewoner zijn er recreatievoorzieningen en structuur (wandelen /ommetje). In Deventer is dat goed. In Raalte niet. Daar is een ommetje lopen ook op de weg (auto) lopen. Er ligt een kans, ontsluiten van veilige/langzame recreatie voor dorpen. Fiets en wandelnet moet beter worden rondom dorpen.

Eerste groep komt terug

Samenvatting:

- N35: rechte weg, nauwelijks oversteken, gevaarlijk
- Kanaal: aanliggende gronden liggen kansen, maar niet gebruikt, bijzondere elementen laden
- IJssel: vanuit de helikopterview gezien: aan beide kanten een nationaal park, er liggen nog veel kansen → maar sprake van veel partijen met verschillende belangen
- Promotie op maat: gebruik kracht van het dorp. Elk dorp heeft het eigen kracht, moet je goed benutten
- Balans tussen de rust en reuring: is het belangrijk dat er een goede balans is? Meninge verschillen, altijd gesprek aan blijven gaan. Wat is reuring ?
- Elastiek: je gaat naar de gemeente, maar je wordt door drie stappen weer terug gehaald → Regels. Of katapult
- Wandelpaden: moeten goed ontsloten worden met name. Raalte.
- Passende reuring

Thema 7 Gezondheid, welzijn en zorg

Elly Ruiter, Timur Sel en Giny Hoogeslag

Wat is er nu aan de hand?

Hoe blijven dingen, zoals mantelzorg en vele andere dingen, beschikbaar in eigen gebied?

Bezinning, dat kerken gaan sluiten, de vraag is waar gaan de mensen naar toe die naar deze kerken gingen?

Duurt lang om zorg te ontvangen, want er is al zoveel aan de hand thuis en mantelzorg is al zo overbelast. Mensen vragen te laat om zorg, zoals bij dementie. Het is belangrijk dat mensen juist preventief moeten werken in plaats van oplossing. Dit neemt steeds meer toe door bijvoorbeeld vergrijzing. De stap zetten naar zorg wordt ook steeds moeilijker, vroeger was dit makkelijker, doordat mensen meer verbonden met elkaar waren. Mensen komen steeds meer in een sociaal isolement. Er is geen geld voor preventie. De zorg is een verdienmodel geworden.

Koffievisite neemt steeds meer af. Mensen zoals de postbode, burens, pastors, bakker, slager, mkb'ers komen niet echt meer langs de deur of komen maar heel even langs om iets af te geven.

Overzorg is ook een groeiend probleem. Een voorbeeld is bv. dat mensen alleen worden behandeld als patiënt en geen levend persoon is.

De zorg lijkt steeds meer gespecialiseerd. Er is minder algemene zorg. Een voorbeeld is dat een verzorger niet alle medicijnen mag geven, maar bijvoorbeeld maar 1 medicijn en dat de andere gedaan moeten worden door andere specialisten.

Beleid van nu is om zolang mogelijk thuis te blijven wonen in plaats van in een verzorgingstehuis te gaan wonen.

Door armoede en scheidingen en één ouder gezinnen komen er steeds meer ongezonde mensen.

Jongeren hebben ook steeds meer problemen. Mentale, psychische problemen zijn er steeds meer.

Wachtrijen voor de ggz groeien steeds meer.

Zijn de problemen van nu een oorzaak van nieuwe dingen, zoals telefoontjes en gaming, of is dat iets anders?

Jongeren worden in een soort hokjes gedrukt om een bepaald soort persoon te zijn. De meeste kunnen hier ook wel in, maar er zijn veel jongeren die buiten het hokje vallen en daardoor worden buitengesloten.

Jongeren staan steeds meer open voor dingen, zoals diversiteit, milieu en zorg. Jongeren letten dus beter op biodiversiteit, voeding, diversiteit en representatie.

Landelijk staat Salland zelfmoord cijfers op nummer 3 van Nederland.

Boeren hebben grote zorgen over hun toekomst en perspectief.

Wat mist er nog?

Wat lost nou eenzaamheid op? Wat willen de ouderen?

Is alleen wel echt altijd eenzaam? Mensen die alleen wonen voelen zich niet altijd eenzaam.

Mensen moeten hun plek kunnen vinden in de samenleving + religie.

Ouderen moeten een uitdaging krijgen om fysiek en geestelijk gebied bezig te houden. Dit is preventief werken. Active aging.

Er is geen sociale druk in Salland. In christelijke dorpen gebeurt dit meer je wordt in de gaten gehouden.

Om gezond te blijven moet sporten makkelijk gemaakt moeten worden. Laat mensen een keertje meedoen met de sport in plaats van meteen een lidmaatschap aan te laten vragen. Laat de sportscholen open blijven.

